

УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКИМИ ТЕРИТОРІЯМИ ЯК СКЛАДОВА ДЕРЖАНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ

***ПЛОТНИКОВА М.Ф., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
ЖИТОМИРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ***

Управління сільськими територіями базується на засадах загальнодержавного управління, регіонального розвитку та формування локальних соціо-екологічних систем. В основу розвитку простору покладено соціально-екологічні та духовні складові. Громада, що живе на території, має між собою тісні зв'язки на основі спільних екологічних, соціальних та духовних інтересів. Використовуючи принцип розумної достатності (не використовувати ресурсу більше, ніж потрібно для духовного розвитку), сучасні територіальні громади спрямовують свої зусилля на свідоме зменшення обробітку землі, зокрема засаджуючи не менш, ніж третину площі неплодовими деревами з метою запобігання водній та вітровій ерозії, сприяючи біологічному різноманіттю, екологізації життєдіяльності. Інструментами управління виступають імпровізаційно-інтуїтивні загальна та індивідуальна освіта (біадекватні методики освіти та виховання — ноосферна освіта), екологічне, культурне, духовне співробітництво (рис. 1), яке реалізується в творчості (музиці, танцях, виробах зроблених власноруч, скульптурі, живописі, спорті тощо).

Елементи менеджменту

Рівні управління	Загальнодержавний, регіональний локальний
Сфери управління	Соціальна, екологічна, економічна, інформаційна, виробнича
Методи прийняття рішень	Директивні, авторитарні, дорадчі, колегіальні (одноголосно, 80% і більше відсотків голосів учасників, двома третинами голосів, 50% та один голос тощо), копне право, консенсус та представництво на вищому рівні управління
Форми організації	Індивідуальні, сімейні, родові, господарські (ОСГ, домогосподарства, фермерські господарства тощо), комуни, кооперативи, громади
Механізм обміну	Національна валюта, альтернативні грошові одиниці, банк часу, бартер
Інструменти управління	Загальна та індивідуальна освіта, екологічне, культурне, духовне співробітництво
Цілі управління	Екологічний, соціальний, культурний, духовний, багатофункціональний розвиток, продовольча безпека

Рис. 1. Елементи менеджменту сільських територій

Джерело: сформовано автором на основі [1, 6].

Зазвичай склад громад різний за віком, рівнем освіти, національністю, віросповіданням, вподобаннями. Інтернаціональний характер спілкування виступає додатковим інструментом культурного розвитку та обміну досвідом, формуючи свідоме позитивне ставлення до оточуючого середовища та всіх форм буття в ньому, надаючи перевагу місцевим ресурсам та локальній економіці. Фактично мова йде про формування постіндустріального суспільства, що свідомо здійснює свій вибір щодо умов та складових господарювання.

Активним учасником всіх процесів стає взаємодія з природним середовищем. Середовище є вагомим елементом всього процесу управління, — реалізація шлей та задач людини відбувається через сприйняття навколишнього світу та взаємодію з ним: ландшафтом, кольором, світлом, звуками, зовнішніми впливами, пов'язуючи з життям людини, яка буде ними користуватися. Розглядаючи управління територіями на прикладі будівництва можна говорити про моделювання майбутніх взаємодій, можливість реалізації потреб та побажань у процесі життєдіяльності, що конкретизує функціональні завдання проєктувальників та будівельників. Потреби та бажання мешканців визначають вибір матеріалів та інших складових, що будуть задіяні середовищі існування. Фактично мова йде про поєднання мрії з дійсністю, враховуючи, що час та енергія є найвищими цінностями сучасного світу, а діяльність на користь суспільству та власному духовному розвитку в гармонії з природою є цілями існування людини («вдосконалення середовища існування» — [7, с. 96]). Сучасна людина надзвичайно гостро починає розуміти свій тісний зв'язок із Землею як живим організмом, складовим елементом якого є суспільство.

Розуміючи важливість збереження навколишнього середовища для прийдешніх поколінь, необхідність вирішення низки соціально-екологічних задач на сільських територіях, зокрема, дорученням Кабінету Міністрів України від 02 червня 2014 р. №43381/8/1-09 визнано, що проєкт концепції '«Родова садиба» спрямований на створення належних умов для заохочення сімей з дітьми до роботи і проживання у сільській місцевості та розвитку дітей у екологічно чистому середовищі з розвиненою соціальною сферою безперечно заслуговує на увагу. Також в документі відмічено, що реалізація концепції '«Родова садиба» дозволить сформулювати механізм для добровільного заселення сільських територій, освоєння проблемних земель, підвищити зайнятість та добробут населення на сільських територіях, що у свою чергу, сприятиме ефективному розвитку регіону та його продовольчій безпеці країни, підвищенню доходів громадян, забезпеченню гідної заробітної плати та умов праці, зайнятості молоді у сільській місцевості.

За результатами круглого столу, проведеного 02 липня 2014 р. Всеукраїнською громадською організацією «Народний рух захисту Землі», Житомирським національним агроекологічним університетом за участю представників громадських організацій області, депутатів місцевих рад, представників департаментів та управлінь ОДА, асоціації сільських та селищних рад області внесені пропозиції' щодо підтримки законодавчої ініціативи щодо прийняття Закону України «Про Родові

садиби», а також прийнято рішення щодо проведення освітніх, виховних та культурних заходів щодо відродження національної історико-культурної спадщини, розвитку сільських територій, забезпечення чистоти довкілля й економічного зростання в регіоні. Відповідно доручення голови Житомирської ОДА резолюцію круглого столу надіслано головам районних державних адміністрацій, головам районних рад, начальникам управлінь агропромислового розвитку райдержадміністрацій області (лист № 1994/3 від 18.08.14 р.). Враховуючи вищевикладене виникла громадська ініціатива щодо визнання Житомирської області пілотною з реалізації концепції «Родова садиба» та сприяти розвитку державно-приватного партнерства у напрямі сільського розвитку.

Таким чином, встановлено, що потреба відновлення екологічної ситуації в країні, розуміння ролі і місця людини в суснільно-природних процесах спровокували появу свідомого та відповідального ставлення людини щодо себе та навколишнього світу, що була підтримана державними органами влади всіх рівнів. Створення родових поселень є напрямом відродження сільських територій та вирішення широкого спектра соціально-екологічних проблем, а практика державно-приватного партнерства — механізмом його впровадження.

Література.

1. Міжурядова міжнародна продовольча і сільськогосподарська організація ООН (Food and Agriculture Organization — ФАО). Офіційний сайт. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://faostat3.fao.org/download/0/0A/E>
2. Transition Network. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.transitionnetwork.org/contact>
3. Sieben Linden. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.siebenlinden.de/>
4. GEN (Global Ecovillage Network). - [Electronic resource]. - Access mode: <http://gen.ecovillage.org>
5. Кропивко М.М. Організаційні особливості створення родових садиб як альтернативної форми розвитку господарств населення / М.М. Кропивко // Збірник наукових праць Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка»: зб. наук, пр.. — Мукачево: Вид-во «Карпатська вежа». — Випуск 5(4). Ч. 2, 2015. — С. 24-29.
6. В. Метре Анаста / В. Метре. — СПб.: «Издательство «Диля», 2010.-288 с.